

Gatunamn i Sävsjö

Historierna om våra gatunamn

Här kan du läsa berättelserna bakom gatunamn och platser i Sävsjö stad. Ett informationsblad framtaget i samarbete med Sävsjö hembygdsförening.

Gatunamn i Sävsjö stad fastställs av myndighetsnämnden men namnförslagen har ofta kommit till i samråd med hembygdsföreningen, och många gatunamn bär på en historia. Här kan du läsa om personer som har inspirerat, om händelser och minnen.

Du kan också läsa en krönika av Inger Högberg, samt kuriosa kring gatunamn som inte används längre. Avsnittet ”I folkmun” handlar om de där inofficiella namnen på platser och gator i staden.

Gatunamnen presenteras i bokstavsordning och informationen innehåller:

- Namn
- Läge – stadsdel eller annan placering.
- Årtal – anger när namnet fastställts eller när det först nämns i ett protokoll.
- Anledningen till namnet – till exempel anknytning till person eller plats, alternativt en namnkategori utan lokal anknytning.

Namnförklaring

Gata:	Öppning eller gatt. En väg som går mellan inhägnader. Väg i stadsmiljö.
Väg:	Används oftast i landsbygdsmiljö.
Gränd:	Trång gata.
Stig:	Smal gångväg, anlagd eller naturlig.
Lid:	Backe eller bergssluttning.
Stråk:	Färdled.
Smytt:	Samma som smyg, trång och mörk gränd.
Esplanad:	Bred trädplanterad gata.
Boule- vard:	Kontinental benämning på en esplanad.
Aveny:	Betydande trädplanterad gata.

Gatunamn A-Ö

Alehögsvägen

Gata som leder ut ur Sävsjö mot sydväst.

Alstigen

Hägneområdet. 1961.
Tillhör namnkategori Träd.

Artur Sandahls väg

Vallsjöområdet, Solvik. 2019.
Artur Sandahl (1893-1985), känd sävsjöprofil, köpte redan på 1930-talet ett markområde där vägen nu går. Sedan dess har han och flera av hans släktingar byggt sommarstugor på området.

Backgatan

Högagardeområdet. 1937.
Namnet anspelar på den höga backen upp till vattentornet.

Banérgatan

Centrum. 1938. Till minne av Per Johan Banér, född 1834 i Aneboda, och som i början av 1900-talet ägde huset på tomten Gröndal, nummer 8 vid nuvarande Banérgatan. Banér hette egentligen Hjärtonson men tog sig namnet Banér. Ett originellt snille, skald och sångare. Medaljör för odlingsflit och fruktförädling (fick också en äppelsort - banéräpplet, uppkallad efter sig), innehavare av flera hedersdiplom och kunglig hovleverantör av sina äpplen. Författare och tonsättare till "Oskarsmarschen", med vilken han med sin utmärkta basröst sjöng solo för Oskar II på Kronobergshed. Banér avled 1918 och ligger begravd på Aneboda kyrkogård.

Bankvaktsgatan

Tällevad 3-området. 2022.
Namnen anknyter till tåg och järnväg. Längs banvallen fanns så kallade banvaktarstugor där banvakten bodde med sin familj. Banvaktens uppgift var att hålla en viss sträcka av banvallen under uppsikt.

Bergsgatan

Norr om Hofgårdsskolan. 1933.
Namnet anknyter till terrängen.

Björkhagavägen

Sydväst om Ljungaskolan. 2005.
Gatan anknyter till huset Björkhaga som ligger längst in på gatan.

Björkstigen

Hägneområdet. 1957.
Tillhör namnkategori Träd.

Björkängsgatan

Från Hofgårdsskolan till Spångenområdet. 1946.
Namnet anknyter till den, i stadsplanen från 1925, benämnda Skogsparken.

Blåbärsvägen

Hägneområdet. 1972.
Tillhör namnkategori Bär.

Bondegatan

Nordost om viadukten (väg 127). 1948. Se Byggets gränd. Till minne av en av Sveriges äldsta adelsläkter med sannolikt ursprung i Småland. Namnet föreslaget av hembygdsföreningen.

Borrgatan

Södra industriområdet. 1972.
Tillhör namnkategori Hantverk och industri.

Boxningsringen

Vallsjöområdet. 2019. Gatan löper runt parkeringen vid Vallsjöbaden. Namnet anspelar på Svenska boxningsförbundets träningsläger som förr hölls i Vallsjöbaden. Deltog gjorde bland andra den svenske världsmästaren Ingemar "Ingo" Johansson.

Brahegatan

Norr om norra viadukten. 1948.
Till minne av släkten Brahe, innehavare av grevskapet Visingsborg. Namnet föreslaget av hembygdsföreningen. Kommunfullmäktige beslutade, efter namnberedningens förslag, att gatan utökas till att också omfatta norra delen av Östra Järnvägsgatan.

Bromsarevägen

Tällevadsområdet. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Brädgårdsgatan

Södra industriområdet.
Tillhör namnkategori
Industri och hantverk.

Dansbanevägen

Vallsjöområdet. 2019. Gatan leder
direkt ned mot dansbanan, som
har lång tradition som dansplats
och fortfarande lockar både artis-
ter och publik.

Diursons väg

Nordost om Ringgården. 1953.
Till minne av Axel R. Diurson
(1861-1943) som genom ett
missförstånd uppgivits vara född i
Vallsjö socken. Diurson var i verk-
ligheten född i byn Vallsjön utan-
för Finnerödja i Laxå kommun.
Han uppfann bromsregulatorn
som avsåg att förbättra effektivit-
et och säkerhet vid bromsning
av järnvägsfordon och grundade
det världsomspännande företa-
get Svenska AB Bromsregulator,
1913. Föreslaget av hembygds-
föreningen.

Djurgårdsgatan

Från stationen österut till väg 128.
Enligt 1886 års stadsplan. Gatan
har fått sitt namn efter torpet
Djurgården under godset Eksjö-
hofgård. Torpet låg i närheten av
den djurgård som tillhörde god-
sets ladugårdar. Därav namnet.

Djurgårdsparken

Den allmänna parken väster om
Ringgården. 1953. Namnet
anknyter till Djurgården.
Se Djurgårdsgatan.

Djurgårdsplan

Planen i anslutning till Djurgårds-
parken. 1953. Namnet anknyter
till Djurgården.
Se Djurgårdsgatan.

Dressinvägen

Tällevadsområdet. 1984. Tillhör
namnkategori Järnväg.

Du Nords gata

Parallellt med Norra delen av
Västra Järnvägsgatan och utgår
från Kopparslagaregatan öster
om kvarteret Kopparslagaren.
2016. Det gamla hotellet som
var inhyst i byggnaden på hörnet
mellan Kopparslagaregatan och
Du Nords gata har fått ge namn
åt gatan. Redan 1923 fick hotellet
det kontinentala namnet du Nord
och fanns sedan kvar till 1979.
Mer än ett halvt sekel och med ett
väl inarbetat begrepp. Huset sägs
vara det allra äldsta i Sävsjö. Upp-
fört före 1864, som expedition
för ledningen av järnvägsbygget.
Från 1873 har hotell och servering
bedrivits där. Först under namnet
Järnvägshotellet men alltså från
1923 under namnet Hotell du
Nord. Det var alltså här Sävsjö tog
form! Förslag från Bertil Zetter-
gren och Inger Högberg.

Edvin Anderssons väg

Vallsjöområdet, Solvik. 2019.
Edvin Andersson (1892-1966)
var en portalfigur inom Godtemp-
larrörelsen i Sävsjö. Han köpte
1935 området som fick namnet

Solvik. Marken skänktes senare
till IOGT, som under lång tid ägde
och arrenderade ut tomter för
sommrastugor.

Ekelidsgatan

Öster om Hembygdsparken. 1933.
Anknyter troligen till terrängen
och omgivande lövskog.

Eksjöhofgårdsvägen

Från Storgatan till väg 128. 1928.
Namnet anknyter till godset
Eksjöhofgård (där hofgård
betyder huvudgård).

Ekstigen

Hägneområdet. 1957. Tillhör
namnkategori Träd.

Eldarevägen

Tällevadsområdet. 1984. Tillhör
namnkategori Järnväg.

Fagerbergsgatan

Söder om Ringgården. 1935. Till
minne av Gustaf Adolf Fagerberg,
patron på godset Eksjöhofgård
mellan åren 1847-1873.

Filgatan

Västra industriområdet. 1964.
Anknyter till kvarteret Filen.
Tillhör namnkategori Industri och
hantverk.

Fornåkersgatan

Gata i Djurgårdsängen som utgår
från Stensträngargatan. 2016. En
fornåker representerar de äldsta
synliga spåren av odling i Sverige

och den kan dateras från bronsåldern och ända in i historisk tid.

Furustigen

Hägneområdet. 1957. Tillhör namnkategori Träd. Ersatte det först föreslagna namnet Tallstigen.

Fältstigen

Spångenområdet. 1978. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Genomfartvägen (nya)

Namnet avser väg 127 genom Sävsjö.

Godtemplaregatan

Centrum. 1926. År 1899 invigdes IOGT:s ordenshus vid den gata som sedermera fick sitt nuvarande namn.

Glansstrykargatan

Tällevad 2. 2016. Glansstryker-skan Ottilia Andersson bodde på Sandsjövägen 23. Hon får representera en grupp kvinnor som försörjde sig på att stryka vita skjortor och kragar. Oftast utförde de arbetet i hemmets enkla kök och utrustningen bestod av ett antal strykjärn av olika storlek.

Graningevägen

Centrum. 1961. Namnet anknyter till kvarteret Graninge.

Granstigen

Norr om Ringgården. 1953. "Gatan mot norr mynnar mot ett

granskogsområde och bör få namnet Granstigen, som synes utgöra ett välklingande och lämpligt namn" enligt ett protokoll från byggnadsnämnden.

Grängsgatan

Väster om Ljungaskolan. 1929. Anknyter till gränsen mellan stadsplanerat område och landsbygd.

Gunnes väg

Kistegårdsområdet. 1964. Till minne av Gunne, som var bror till stallaren Vråe. Gunne är ett kortnamn till mansnamn med förleden Gun, till exempel Gunnar. Namnet finns på runstenen vid Sävsjö Västergård, där stenens text lyder: "Vråe satte denna sten efter Gunne, sin broder. Han dog i England". Tillhör namnkategori Forntid.

Gyllenstjernagatan

Väster om Hofgårdsskolan. 1939. Till minne av Kristina Gyllenstierna (med denna stavning), född 1494 och dotter till riksrådet Nils Gyllenstierna och Sigrid Banér. År 1511 gifte sig Kristina med den blivande riksföreståndaren Sten Sture den yngre (se Sturegatan). Efter makens död 1520 ledde hon försvaret av Stockholms stad och slott mot Kristian II:s trupper.

Gärdestigen

Spången. 1978. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Hallonvägen

Hägneområdet. 1972. Tillhör namnkategori Bär.

Hammaregatan

Södra industriområdet. 1972. Tillhör namnkategori Industri och hantverk.

Hantverkaregatan

Västra industriområdet. 1964. Anknyter till kvarteret Hantverkaren.

Hembygdsvägen

Öster om Hembygdsparken. 1933. Namnet anknyter till Hembygdsparken.

Hjärtlandavägen

Fortsättning på Odengatan söderut. Tillkom i samband med statsbidrag i början av 30-talet då vägen anlades till Hjärtlanda.

Holmes väg

Kistegårdsområdet. 1970. Till minne av Holme, som är ett mansnamn på runstenen på Skepperstads kyrkogård. Namnet Holme är ett kortnamn till sammansatta namn som till exempel Holmfast. Namnet finns bara på denna runsten i Småland. Texten lyder: "Holme lät göra bron efter Torgöt, sin fader." Runstenen har sannolikt en gång stått vid Terle soldattorp på Skärsjö ägor. Tillhör namnkategori Forntid.

Hoppbacken

Vallsjöområdet. 2019. Backhoppning tillhörde vintrarnas aktiviteter i Vallsjöbaden och skidbacken låg i anslutning till denna väg.

Hornsgatan

Strax norr om viadukten (väg 127). 1948. Troligen till minne av Arvid Horn (1664-1742), greve och riksråd. Namnet skulle också kunna vara till minne av Anna Horn ClasDotter med maken Mauritz Sture. Båda var ägare till godset Eksjöhofgård under åren 1567-1592 och har sannolikt skänkt storklockan, som hänger i Vallsjö gamla kyrkas klockstapel. Klockan har inskriptionerna M.S. och A.H.C.D. vilka kan stå för parets initialer. Gatan var planerad enligt 1925 års stadsplan från järnvägen i väster, där den går idag och längs hela väg 127 upp till Hägnevägen. Namnet föreslagits av hembygdsföreningen.

Hultmansvägen

Hägneområdet. 1948. Till minne av predikanten och sångaren Johannes Alfred Hultman (1861-1942). Född i Ärnäs, flyttade med familjen 1866 till Terlekvarn. Utvandrade med föräldrarna till USA 1869 men återkom ofta till Sverige. Hultman blev känd som "Solskenssångaren". Han skrev musik till närmare 500 sånger och gjorde cirka 180 grammofoninspelningar. Namnet föreslagits av hembygdsföreningen.

Hägnevägen

Söder om Hofgårdsskolan till gården Hägnen. Namnet har sitt ursprung i förleden hägn, stängsel, inhägnad äga. Tidigare benämnd Hjärtlanda-vägen då den var enda vägen till Hjärtlanda.

Härdvägen

Stickgata från Torslundsgatan. 1981. Anknyter till kvarteret Städet.

Hästkostigen

Spångenområdet. 1975. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Högaholmsgatan

Söder om Hembygdsparken. 1931. Anknyter till torpet Högaholmen.

Högliden

Högagärdeområdet. 1944. Namnet anknyter till terrängen.

Höjdvägen

Vallsjöområdet, Solvik. 2019. En väg som förbinder två höjder vid Vallsjön.

IOGT-vägen

Vallsjöområdet. 2019. Edvin Andersson (1892-1966) var en portalfigur inom Godtemplarrörelsen i Sävsjö. Han köpte 1935 området som fick namnet Solvik. Marken skänktes senare till IOGT, som under lång tid ägde området och arrenderade ut tomter till ett 20-tal sommarstugor. Vägen mynnar direkt mot den s.k. paviljongen där också scoutläger med mera har anordnats.

Jakobsgatan

Parallellt och söder om Storgatan. 1928. Med all sannolikhet till minne av Jacob Hammargren (1842-1915) järnhandlare och ägare till ett 70-tal tomter i den så kallade Gustafsborgdelen av samhället.

Klöverstigen

Spångenområdet. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Knattens väg

Vallsjöområdet. 2019. Kort vägsträcka som slutar vid det som i dagligt tal kallas Knatten, en mindre höjd som är en del av de grusåsar som löper längs Vallsjön.

Kopparslagaregatan

Centrum. 1929. (Enligt 1882 års stadsplan benämnd Vrigstad-

vägen) Till minne av kopparslagare Anders Johan Karlsson, som hade sin verkstad i gårdshuset på Kopparslagaregatan

Kristinagatan

Väster om Hofgårdsskolan. 1928. Till minne av Kristina Gyllenstierna. (se Gyllenstiernagatan). Traditionen säger att Kristina Gyllenstierna har skänkt lillklockan i Vallsjö gamla kyrka.

Kräftgången

Vallsjöområdet. 2019. Vallsjön har genom tiderna varit en populär kräftsjö och åtskilliga tusentals tjog av dessa skaldjur har tagits upp och levererats över hela Sverige.

Kullvägen

Spångenområdet. 1982. Anknyter till grosshandlare Ringius fabriksområde i gatans närhet. En avstyckning med namnet Kullen, från hemmanet Spången.

Köpmangatan

Centrum. 1928. Här uppstod tidigt en affärgata som ”med största sannolikhet är en rest av landsvägen mellan Vetlanda och Vrigstad”.

Lillgatan

Väster om Hofgårdsskolan. 1940. Namnet föreslogs av Ingenjör Bertil Thorstensson och anknyter till gatans ringa längd.

Lingonvägen

Hägneområdet. 1972. Tillhör namnkategori Bär.

Linnégatan

Norr om Parken Kronan. 1938. Till minne av Carl von Linné (1707-1778) född i ett prästhem i Råshult i Kronobergs län. Naturforskare och världskänd bland annat för sina insatser inom den systematiska botaniken.

Ljungagatan

Västerut från Kulturhuset. 1970. En del av gatan hette tidigare Västra Torggatan. Anknyter till sockennamnet vars förled ljung betyder ”ljunghed”. Namnet föreslaget av hembygdsföreningen.

Ljunggatan

Västerut från Kulturhuset. 1970.

Ljungsbergsvägen

Spångenområdet. 1982. Anknyter till huset Ljungsberg dit gatan leder.

Lokvägen

Tällevadsområdet. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Lundbergsplan

Väster om åbron. 1925. Tidigare benämnt Lilla Torget. Till minne av grosshandlare Sven Gustaf Lundberg, som bodde här och drev ”ett av de största affärsföretagen i Småland”.

Mejensjögatan

Från Kulturhuset och till väg 127. 1932. Namnet anknyter till den gamla vägen mellan Sävsjö och byn Mejensjö, där ordet meginsio kommer av fornsvenskans mæghin som betyder kraft, styrka.

Mejerivägen

Nordost om viadukten (väg 127). 1981. Anknyter till det mejeri som tidigare låg söder om gatan.

Mejselgatan

Västra industriområdet. 1964. Anknyter till kvarteret Mejseln. Tillhör namnkategori Industri och hantverk.

Mossgatan

Högagärdeområdet. 1952. Gatan har troligen fått sitt namn av mossmarken nedanför Högagärde.

Muraregatan

Bron över järnvägen i centrala Sävsjö. Gata som binder samman Odengatan och Västra Järnvägs-gatan.

Myrstigen

Hägneområdet. 1978. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Nygatan

Från Parken Kronan i östlig riktning mot Hofgårdsskolan. 1929.

Nyhemsvägen

Södra industriområdet. 1952. Namnet anknyter till bostadsområdet Nyhem.

Odengatan

Öster om järnvägen från viadukten (väg 127) mot Spångenområdet. 1928. (Gatan hette tidigare Skolgatan). Efter guden Oden, den främste bland asarna, i den fornnordiska mytologin.

Odenplan

Öster om viadukten. 1950. Anknyter till namnet Oden i Odengatan.

Odlaststigen

Spångenområdet. 1975. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Omlastaregatan

Tällevad 3-området. 2022. Gatunamnen anknyter till tåg- och järnvägen. Omlastaren blev en ny yrkesgrupp när järnvägen kom och gods skulle lastas mellan

vagnarna. Under 20- och 30-talet arbetade ett 20-tal man som omlastare i Sävsjö.

Parallellgatan

Parallellt och söder om väg 127. 1949. Namnet anger dess sträckning i förhållande till den planerade genomfartsvägen.

Parken Kronan

I Storgatan slut. Namnet är hämtat av kvarteret Kronan.

Petrus Svenssons väg

Vallsjöområdet. 2019. Petrus Svensson (1900-1980) köpte 1935 ett markområde med strandrätt vid Vallsjöns västra sida. Området kallade han Vallsjöbaden, som i folkmun blev Smålands Vålåda-len. Vallsjöbaden blev ett centrum för träningsläger bland annat för Svenska cykelförbundet och Svenska boxningsförbundet. Själv var han medaljerad idrottsman i flera grenar. Han bedrev också café-rörelse under många år och ordnade vinteraktiviteter med bl.a. backhoppning, bastubad och varm choklad på caféet.

Pionvägen

Högaholmsområdet. 1983. Gatan har fått sitt namn av att där låg en handelsträdgård med växthus.

Pumparevägen

Tällevadsområdet. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Ringvägen

Öster och norr om Ringgården. 1953. Anspelar på gatans form. Namnet har föreslagits av schaktmästare Knut Söderberg.

Rike-Pelles gångväg

GC-väg, Hantverkaren. 2011. Rike-Pelle hette Carl August Petersson och var född i Norra Ljunga socken. Ägare till ett stort markområde väster om Torkån. Drev lantbruk och titulerades Patron och öppnade samhällets första affär 1863, en speceri- och diversehandel, i torpet Pinuten. Han skänkte också tomten till det blivande missionshuset.

Robert Kochs gångväg

GC-väg mellan Mejensjövägen, söder om Kulturhuset och upp till Runstigen. 2011. Till minne av tuberkulinets upptäckare. Namnet är föreslaget av Inger Högberg och Bertil Zettergren.

Rosenvägen

Högaholmen. 1983. Gatan har fått sitt namn av att där låg en handelsträdgård med växthus.

Rundelsgatan

Väster om Lundbergsplan. 1928. Anspelar på gatans form.

Rundelsplan

Ligger i triangeln som bildas av Rundelsgatan, Vrigstadvägen och Sandsjövägen. 1940.

Runstigen

Kistegården. 1969. Tillhör namnkategori Forntid.

Röjarstigen

Spången. 1975. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Rönnbärsvägen

Hägnen. 1961. Tillhör namnkategori Bär. (Ett alternativ var Bäckaskogsvägen, men det avlogs.)

Sanatorievägen

Strax söder om Kulturhuset upp mot Ljunga Park. Troligen huvuduppfart tidigare. 1929.

Sanatorievägen

Nuvarande huvuduppfart till Ljunga Park. 1997. Anknyter till det sanatorium som funnits på platsen mellan 1875 och 1947.

Sandsjövägen

Från Lundbergsplan mot Sandsjö. Enligt 1886 års stadsplan. Namnet anknyter till sockennamnet Sandsjö.

Semaforvägen

Tällevad. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Signalvägen

Tällevad. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Sigrid Lindströms väg

Vallsjöområdet, Solvik. 2019. Sigrid Lindström (1901-1994)

var aktiv i logen Sävsjö Vägång av IOGT under mer än 75 år och innehade där de flesta uppdrag man kunde ha.

Sjukhusparken

Framför dåvarande sjukstuga mellan den tidigare Vrigstadvägen och Västra Torggatan. Municipalfullmäktige beslöt 1944 att anlägga en lekpark för småbarn där.

Sjövägen

Hägnen. 2008. Anknyter till vägens närhet till Eksjöhofgårdsjön.

Skepperstadvägen

Södra industriområdet. 1972. Namnet anknyter till sockennamnet Skepperstad där förleden är mansnamnet Skipar med efterleden stad, som betyder plats för verksamhet eller gård.

Skogsgatan

Strax väster om Missionskyrkan och norrut. Enligt 1886 års stadsplan. Anknyter troligen till den skog som fanns där tidigare.

Skogsrundan

Hägnen. 1961. Anspelar på gatans sträckning och närheten till skogen.

Skolgatan

Högagärde. 1925. Namnet anknyter till skola som finns vid gatans slut, som idag heter Ljungaskolan.

Skördestigen

Spången. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Slaterigatan

Hägneområdet. 2014. Nytt namn från Charturigatan 2024. Namnet anknyter till att det tidigare legat ett charkuteri vid platsen.

Slätterstigen

Spången. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Smedgatan

Södra industriområdet. 1960. Tillhör namnkategori Industri och hantverk. Hette tidigare Garagegatan.

Smultronvägen

Hägnen. 1972. Tillhör namnkategori Bär.

Snickaregatan

Södra stadsplaneområdet. 1948. Tillhör namnkategori Industri och hantverk. Föreslaget av hembygdsföreningen.

Socker-Klaras park

Mellan Köpmangatan och Ljungagatan längs Torkåns östra sida. 2003. Socker-Klara, som egentligen hette Kajsa Petersdotter, bodde i ett litet hus i norra delen av parken i början av 1900-talet. Hon försörjde sig på att koka karameller, som hon sålde på marknader i Sävsjö och på andra platser.

Socker-Klaras gränd

Återvändsgata som utgår från Köpmansgatan, söderut. 2016.

Sofiagatan

Öster om Sturevallen. 1973. (Hette från början Villavägen). Gatan är namngiven av Johnny Thorstensson. Namnet Sofia kommer av Brita Sophia (1713-1797), äldsta dotter till Magnus Julius de la Gardie (1668-1741) och Hedvig Catharina Lillie (1695-1745). Fadern ägde Eksjöhofgård från 1730-talet. Sophia de la Gardie var en känd profil i Stockholms kultur- och nöjesliv som amatör-skådespelare. Då fadern avlidit flyttade hon tillsammans med modern till Paris där hon konverterade till katolicismen. Efter moderns död ska hon ha blivit nunna. Hon ärvde Eksjöhofgård, men på grund av hennes konvertering, som innebar att hon inte fick äga godset, såldes det av hennes syskon.

Solviksvägen

Vallsjöområdet/Solvik. 2019. IOGT hade från 1930-talet ett sommarstugeområde (Solvik) nere vid Vallsjön. Vägen mynnar ut vid den så kallade paviljongen.

Sporregatan

Söder om Ringgården. 1930. Gatan var inlagd på 1925 års stadsplan och utgick då från nuvarande Östra Järnvägsgatan öster om Kommunhuset och österut. Historiska museet i Stockholm har i sina samlingar en

stjärnformig järnkringla som en del av en ridsporre. Den hittades i samband med järnvägsbygget vid Sävsjö station 1864. Kan detta fynd gett upphov till gatunamnet?

Stavgången

Vallsjöbaden. 2019. Namnet anspelar på vinteraktiviteterna i Vallsjöbaden.

Stensträngargatan

Eksjöhovgårdsängen. 2016. "Stensträng" är den arkeologiska benämningen på en raserad förhistorisk inhägnad och räknas som föregångaren till stengårdsgården. Namnet ansluter till, den för området, fornnordiska namngivning av kvarter och andra gator.

Stinsvägen

Tällevad. 1984. Tillhör namnkategori Järnväg.

Stora Torget

Se Fagerbergska torget. Fick sitt nuvarande namn efter 1921.

Storgatan

Från stadshotellet och österut. 1928. Tidigare hette den Södra Esplanaden. År 1938 stensattes den med smågatsten som 1980 togs bort och ersattes med asfalt. På grund av ändrad genomfartsled består nu gatan av två delar med Tegnérplatsen i mitten.

Sturegatan

Från Hofgårdsskolan till järnvägen. 1933. Till minne av släkten Sture som ägde godset Eksjöhofgård 1420-1616.

Strandpromenaden

Vallsjöområdet. 2019. En väg som löper längs med Vallsjöns strand.

Stureplan

Strax väster om Hofgårdsskolan. 1929. Se Sturegatan.

Sturevallsgatan

(Se Västra Promenaden) Gatan går mellan Trangränd och Sturevallen. 2010. Anknyter till idrottsplatsen Sturevallen. Namnet är föreslaget av Inger Högberg och Bertil Zettergren.

Ställmakaregatan

Från Lundbergsplan mot Ljunga Park. 1930. Anknyter till den ställmakare som hade sitt vagnmakeri mellan ån och Ställmakaregatan. Hembygdsforskare Per Schultz skriver: "Träarbetet i en vagn kallades här i Småland för 'stället', och det var väl detta som här i bygden givit upphov till benämningen ställmakare åt vagnmakarna". Innehavaren av detta vagnmakeri hade i slutet av 1800-talet flyttat verksamheten till Sävsjö från Mellby i Eksjötrakten. Han bedrev verksamheten tillsammans med en son, Karl Johansson, som efter faderns död, ett stycke in på 1900-talet, övertog verkstaden och fortsatte till sin död efter ytterligare ett par årtionden. Sonen gick under namnet "Kalle på gatan" efter fastighetens läge invid den förr så kallade "Peterssens fägata" (se denna).

Svetsaregatan

Södra industriområdet. 1972. Tillhör namnkategori Industri och hantverk.

Sylvas väg

Kistegården. 1970. Namnet Sylva förekommer på runstenen vid Vallsjö herrgård. Texten lyder: ”Väste (Visäte) och Ivar (eller Joar) och Sylva, tre bröder, gjorde denna bro och satte denna sten efter Thälve, sin fader”. Tillhör namnkategori Forntid.

Sågaregatan

Nordvästra stadsplaneområdet. 1970. Ersätter namnet Viaduktgatan. Anknyter till den såg som under många år och med olika ägare låg där. Föreslaget av hembygdsföreningen.

Såningsstigen

Spången. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Sällströmsgatan

Norr om missionshuset i västostlig riktning. 1928. Till minne av Bernt Magnus Vilhelm Sällström, som var länsträdgårdsmästare vid Hushållningssällskapet och bosatt på Sällströmsgatan 8 mellan åren 1883-1929. Han har bland annat planerat kyrkogården vid Vallsjö nya kyrka.

Tallvägen

Hägnen. 1949.

Tallhagavägen

Vallsjöområdet. 2019. Gatans namn har funnits med i folkmun långt tidigare än det blev ett registrerat gatunamn.

Tegnérgatan

Norr om Kristnaskolan (Tegnérskolan). 1928. Tidigare hette den Sandgårdsgatan. Anknyter till Esaias Tegnér (1782-1846), skald och biskop i Växjö stift.

Tegnérplatsen

Vid Storgatans mitt. Namnet är ett resultat av en namntävling 1996. Anknyter till Tegnérskolan (Kristnaskolan) och Tegnérgatan.

Terrassgatan

Går idag mellan Sandsjövägen och Västra Esplanaden. 1930. Namnet syftar på det terrassformade landskapet.

Timotejstigen

Spången. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Tingsgatan

Norr om Kommunallhuset. 1942. Tidigare namnförslag var Domaregatan. Anknyter till den tingsverk-samhet som bedrevs i den äldre delen av Kommunallhuset.

Torke bro

Bron över Torkån, som skiljde Ljunga och Vallsjö socknar åt. 1892.

Torslundsgatan

Parallellt med och söder om Jacobsgatan. 1926. Anknyter till huset Thorslund, i gatans närhet.

Tovas väg

Kistegården. 1964. Till minne av Tova, kvinnan som reste runstenen i Komstad efter sin far Vråe (se Vråes väg). Stenen är en av tre i länet, som är resta av en kvinna. Namnet Tova är ett kortnamn för namn som till exempel Torfrid och är ovanligt på runstenar. Tillhör namnkategori Forntid.

Trangränd

Strax norr om Höglandskyrkan. 2006. Namnet anknyter till kvarteret Tranan.

Transformatorparken

Parken mellan Högaholmsgatan och Bergsgatan. I östra delen av parken placerades en transformator för inkommande el till samhället.

Tunneltorget

Väster om gång-och cykeltunneln under järnvägen. 1996. Anknyter till nämnda tunnel.

Tågvägen

Tällevad. 1984. Tillhör namnkategori järnväg.

Tällevadsvägen

Tällevad. 1984. Anknyter till gården Tällevad. Förleden tälle står för tallbestånd.

Vallsjögatan

Södra stadsplaneområdet. 1948. Anknyter till sockennamnet där vall betyder gräsbevuxen mark. Föreslaget av hembygdsföreningen.

Vallstigen

Spången. 1973. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Vattenlinjen

Vallsjöområdet, Solvik. 2019. Namnet anspelar på vägen närhet till sjön.

Vaxblekargränd

Kistegården. 1964. Anknyter till det vaxblekeri, som låg i närheten. Föreslaget av hembygdsföreningen.

Vikingagatan

Hägnen. 1957. Föreslaget av hembygdsföreningen.

Villagatan

Högagarde. 1944. Anknyter till de villor som uppförts längs gatan.

Vinkelgatan

Södra industriområdet. 2010.
Namnet anspelar på gatans form.

Winthergatan

Norr om Lundbergsplan. 1942.
Till minne av löjtnant Johan Joachim Schlage Winther, som där ägde en träförädlingsfabrik för tillverkning av bland annat takstickor. Industrin var samhällets största tills byggnaden ödelades vid den stora branden 1897.

Vrigstadvägen

På 1886 års stadsplan går gatan från järnvägen i öster i en rak linje västerut (nuvarande Kopparslagaregatan) över ån och nuvarande Lundbergsplan.

Vråes väg

Kistegården. 1964. Till minne av den norske jarlen Håkon Erikssons stallare, den främsta ämbetsmannen i den hird eller livvakt, som en jarl hade. Namnet Vråe finns på två runstenar. På stenen i Komstad lyder texten: "Vråe satte denna sten efter Gunne, sin broder. Han dog i

England". Stenen på Sävsjö Västergårds ägor har texten: "Tova reste denna sten efter Vråe, sin fader, Håkon jarls stallare". Mansnamnet är endast känt från dessa båda runstenar och är identiskt med den bestämda form av adjektivet vrå, som betyder ogin, vresig. Tillhör namnkategori Forntid.

Västra Esplanaden
I nord- sydlig riktning öster om vårdcentralen. 1929. Finns delvis inritad på stadsplanen från 1925. Anknyter till övriga esplanadnamn i samhället.

Västra Esplanaden

Större gata väster om järnvägen. Leder upp till Högagärdebacken.

Västra Järnvägsgatan

Längs järnvägens västra del. 1928.

Västra Parkgatan

Öster om Vallsjöskolan. 1924. Anknyter till Östra Parkgatan, vars namn i sin tur anknyter till Hembygdsparken sedan Folkparken flyttat till nuvarande Spången.

Västra Åpromenaden

Gång- och cykelväg som löper längs med ån och Västra Järnvägsgatan. 2020.

Ägostigen

Spången. 1978. Tillhör namnkategori Lantbruk.

Östra Esplanaden

Tidigare Kyrkogatan. 1929. Stadsfullmäktige beslutade 1970 att namnet Östra Promenaden skulle bytas till Östra Esplanaden med numrering från söder. Gatan är idag Sävsjös längsta.

Östra Järnvägsgatan

Längs järnvägens östra sida. 1930.

Östra Parkgatan

Öster om Hembygdsparken. 1928. Anknyter till Hembygdsparken, som efterträtt Folkparken, vilken flyttats till Spången.

Gatunamn som inte används längre

Allmänna vägen

Gator som tillhörde allmänna vägen: Köpmangatan – Stora Torget – Västra Järnvägs-gatan från Kopparslagaregatan till Sandsjövägen – Vrigstadvägen till Sandsjövägen som delvis utgör västra sidan av Lundbergsplan.

Brädgårdsgatan (gamla)

Ungefär där Västra Järnvägs-gatan går idag. Enligt 1886 års stadsplan. Namnet anspelar på att platsen längs gatan användes som upplag för bräder.

Bultgatan

Södra industriområdet. 1972. Tillhör namnkategori Industri och hantverk.

Byggets gränd

Samma sträckning som Bondegatan. 1932. Namnet godkändes inte utan gatan fick 1948 namnet Bondegatan.

Fabriksgatan

En gata som fanns i nordsydlig riktning väster om ån norr om Lundbergsplan. Enligt 1886 års stadsplan. Namnet anknyter till de fabriker som anlagts i gatans närhet.

Fagerbergska torget

Nuvarande Stora Torget. Till minne av godsägaren på Eksjöhof-gård, Gustaf Adolf Fagerberg, som ägde marken när torget anlades. År 1921 köpte municipalsamhället marken. Namnet ändrades senare till Stora Torget.

Folkparksgatan

Gatan gick till nya Folkets Park och var en del av nuvarande Östra Esplanaden. 1925.

Garagegatan

Södra industriområdet. 1950. Bytte år 1960 namn till Smedgatan.

Genomfartsvägen (gamla)

Tidigare beteckning på sträckan Storgatan – Västra Järnvägs-gatan – Kopparslagaregatan – Vrigstad-vägen.

Hjärtlandavägen (gamla)

Den ursprungliga vägen till Hjärt-landa. Tidigare benämning på nuvarande Hägnevägen. Nam-net anknyter till sockennamnet Hjärtlanda som består av förleden hiart ”hjort” med efterleden land ”jordstycke, åker”.

Häradsvägen

I 1803 års vägledning går den mellan Torkebro (Torkelsbro) i västra härad och Broby (nuvaran-de Landsbro) i östra härad.

Järnvägsgatan

Gick längs hela östra delen av stambanan och längs vetlan-dajärnvägen. Enligt 1886 års stadsplan. En del av dagens Östra Järnvägsgatan var Järnvägsgatan.

Järnvägsparken

Från gamla stationsbyggnaden till gamla järnvägsövergången längs Järnvägsgatan. Enligt 1868 års bangårdsplan. Parken försvann 1910.

Järnvägstorget

Platsen framför järnvägsstatio-nen. Namnet ersatt med Stations-gården.

Kyrkogatan

Norra delen av nuvarande Öst-ra Esplanaden. Enligt 1886 års stadsplan. Anknyter till den pla-nerade kyrkan.

Kyrkoplan

Avsatt mark för kyrka i 1886 års stadsplan ungefär i norra delen av nuvarande Parken Kronan.

Lilla Torget

Väster om åbron. Torgbegreppet finns inte utmärkt på 1886 års stadsplan. Byggnadsnämnden nämner det 1913. Till skillnad från Stora Torget. Se Lundbergs plan.

Muraregatan

Nordöstra stadsplaneområdet. 1948. Till minne av murare August Holmberg som bland annat var med och byggde elverket. Gatan försvann i samband med att viaduktens östra uppfart anlades. Namnet förslaget av hembygdsföreningen.

Oxtorget

Området närmast järnvägen mellan Jacobsgatan och Torslundsgatan. Enligt 1886 års stadsplan. Godsägare Nils Petter Larsson, ägare till Eksjöhofgård, skänkte 1883 detta område, som blev samhällets nya marknadsplats för kreatur.

Skolgatan (gamla)

Nuvarande Odengatan med början nära vetlandajärnvägen i norr och med sitt slut i en planerad gata i södra stadsplaneområdet, benämnd Södergatan. Enligt 1886 års stadsplan. Namnet kommer av att vallsjödelens första folkskola låg längs gatan (nuvarande Djurgårdsgatan 5) med framsidan mot gatan. På kartan fick kvarteret det passande namnet Skolmästaren.

Villavägen

Öster om Sturevallen. 1940. Namnet föreslogs av Bertil Thorstensson. Anknyter till de villor som uppförts längs gatan. Namnet ändrades till Sofiagatan 1973 på grund av förväxlingsrisk med Villagatan.

Västra Promenaden

1929. Gatan kom att ingå som västra delen av Östra Promenaden från 1970. Nuvarande namn är Sturevallsgatan.

Västra Torggatan

1937 bestämdes att utlägga gatan mellan Vrigstadvägen och Skolgatans förlängning söderut samt iordningställa parken där (sjukhusparken). Namnet togs bort genom ett beslut i kommunfullmäktige 1970. Gatunamnet blev Ljungagatan.

Östra Promenaden

Från Eksjöhofgårdsvägen i sydlig riktning. 1930. Stadsfullmäktige beslutade 1970 att namnet Östra Promenaden skulle utbytas mot Östra Esplanaden.

I folkmun

Bloméns hörna

Hörnet Banérgatan/Västra Järnväggsgatan där familjen Blomén bodde.

Bolanderska gatan

Mellan Sandgårdsgatan (nuvarande Tegnérgatan) och gamla Skolgatan (nuvarande Odengatan). 1924. Troligen en del av Djurgårdsgatan.

Domarebacken

Backen mellan väg 128 och Eksjöhofgård (gamla väg 127). Anknyter till häradshövding Landergren, som bodde i huset vid backens krön.

Forssandrabacken/ Forssanderska backen

Backen utgör nedre delen av Vrigstadvägen. 1912. Namnet anknyter till familjen Forssander, som bodde vid backens nedre del.

Gamlevägen

Samma som gamla Vrigstadvägen. Vägen kom in via nuvarande Skolgatan och anslöt till dagens Vrigstadvägen i höjd med Skogsgatan.

Hundparken

Sydväst om Vallsjöskolan. Har man begravt hundar här? Troligen inte men däremot skall parken ha iordningställts med medel från hundskatt.

Jerusalem

Ett kvartersnamn på 1886 års stadsplan med okänt ursprung, som blivit ett begrepp.

Kreaturstorget

Byggnadsnämnden nämner platsen 1895 och avser troligen Oxtorget.

Kvickalia

Backen från Ljungagatans västra del ner mot Sävsjöbyn. Efter Isak Isaksson Qvick, som med hustru och barn från 1876 bodde i backstugan Grönelid.

Landsvägen

Troligen beteckning för Allmänna vägen.

Mejenqvists fägata

Nuvarande Ställmakaregatan. Tidigare "Peterssons fägata". Fick före Oxtorget tid tjänstgöra som marknadsplats för kreatur vid de så kallade månadsmötena.

Oxabacken

Se Oxtorget.

Peterssons fägata

(Senare Mejenqvists fägata) nuvarande Ställmakaregatan. Fick före Oxtorget tid tjänstgöra som marknadsplats vid de så kallade månadsmötena.

Politiska knuten

Hörnet Västra järnväggsgatan/Storgatan. En plats "där stort och smått avhandlades" enligt Hacko Högberg.

Sanatorievägen

Mindre väg söder om Gunnes vägs mynning mot Ljungagatan och som förr var en tillfartsväg till köksavdelningen på dåvarande Sanatoriet.

Svinemünde

Området sydost om Graningevägen. Namnet har troligen sitt ursprung efter det svinhus, som tillsammans med en ladugård, låg där. Grisarna fanns där i avvaktan på slakt i det närliggande slakteriet (ungefär där Kulturhuset finns idag). I folkmun blev området en travestering av den polska orten med samma namn.

Trätaregatan

Benämning i folkmun på Skogsgatan.

Tankar runt Sävsjös gator och dess namn

Av Inger Högborg

En Sävsjöbo med ambition att bli ihågkommen med en gata uppkallad efter sig, har det inte lätt. Däremot har en Komstadättling lyckats få sitt namn på en hel stadsdel i New York.

Någon Kungsgata, Drottninggata eller Prästgata, som i de flesta andra städer, finns inte här i Sävsjö.

Stora Torget finns men kyrkan ligger inte mitt i byn. En Kyrkogata fanns inritad på kartan för mer än hundra år sedan. Man får tänka sig vår granitkyrka, med Tingshuset strax bredvid, resa sig i parken där Storgatan slutar. Ty på nämnda karta finns här även en Rådhusplan och ett Rådhus-torg.

En mäktig syn. Så mäktig att Storgatan borde uppgraderats till boulevard eller åtminstone esplanad. Och se! Storgatan hette Södra Esplanaden fram till någon gång sent 20-tal. Tio år senare blev den belagd med smågatsten. Så nog klapprade det förnämt av järnskodda hovar när hästskjutsar från Torset drog ner mot Stora Torget.

Stora Torget står det, en liten oansenlig skylt på gamla Skånska bankens fasad. Kanske en av få gatunamnsskyltar i bruk sedan 30-talet. Gatunamn är ju till som hjälp för att beskriva läget. Men, det är det här med öster, väster, norr och söder.

Vi, som inte tänker i väderstreck utan nöjer oss med vänster och höger, har problem. Vad sägs om

platsangivelsen "På Östra Parkgatan västra sida i dess norra del". Den letande får snurra som en kompassnål för att hitta rätt. För att inte tala om tillägget "nya" och "gamla", det ställer till. Redan de gamle i Rom anlade sin Nygata (Nova via) så det är helt ok. Men beteckningen Nya Nygatan känns som färskvara trots att den nämns i protokoll från 1929.

Syftet med ett specifikt gatunamn kan variera. Parallellgatan till exempel måste kommit till som en naturlig rättstavningsövning för generationers Sävsjöbarn.

Garagegatan, ett namn utan klös, ändrades till Smedgatan som har betydligt mer kött och blod.

Lillgatan är inte ortens kortaste gata, nej, kortast är Härdgatan, så kort att den knappt räcker till för namnet på kartan.

Östra Esplanaden, den absolut längsta, är så lång att man kan bo på nummer 90 och den korsas av nästan alla gator på Vallsjösidan. Väg 127, en logisk följd av att det finns 126 gator i gaturegistret?

Skall fler gator utläggas är Omlastaregatan eller Skomakaregatan kanske tänkbara namn. Hedraden som hedras bör. Snusmakaregatan lämnar vi till framtida nostalgiker.

En gata kan också försvinna. Murargatan gick detta dystra

öde till mötes för att lämna plats åt viadukten. Ett elände för en GPS-beroende.

Vi har ju också de inofficiella lägesbeskrivningarna: "Bortanför Svenne och Lottas, framför Domus, vid Hiet, i Jerusalem eller Gubbabo, Kärleksberget eller där borstfabriken låg". Listan kan bli hur lång som helst, men ändras över tid. Alla vet var, men det står inte på kartan.

Namngivning av gator kan gå lite olika vägar. Ett bra namn och om det slutar på gata eller väg måste bero på hur det smakar i munnen och magkänslan är nog också inblandad. Detta vet Johnny Thorstensson.

Blundar och försöker mana fram en gatubild från dagens Sävsjö. Fram träder klockan på Stadshotellet som aldrig går rätt, järnvägen den hatade och älskade, undergången som ersatt bommarna och ett överdåd av vackra blommor och buskar.

Att järnvägen är Sävsjös ryggrad syns tydligt och är orsaken till att uppdelningen i Vallsjö- respektive Ljungasidan, är så cementerad. Men att man ändrade Storgatans dragning så att den inte störde "södra växeln", säger väl än mer om vilken maktfaktor järnvägen är. Trädgårdsstaden, när såg den dagens ljus? Är länsträdgårdsmästare Sällström, som bodde och verkade här runt förra sekelskiftet, inblandad? Klart är att 1943 beslöt Byggnadsnämnden att potatislandet i kvarteret Kronan (idag Parken Kronan) skulle bli gräsplantering med buskar och prydnadsträd. Sällström fick i alla fall sitt namn på en gata kanske mest som skapare av kyrkogården vid Vallsjö kyrka.

OBS! Vi får inte glömma att en kvinna har hedrats med att få sitt namn förevigat på besökskartan. Vi har ju Socker Klaras park, en skuggig lite hemlig lekplats intill Köpmangatan.

Referenser

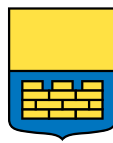
- Agertz Jan, Varenius Linnéa, Om Runstenar i Jönköpings län Småländska kulturbilder, Värnamo 2002 Agertz Jan, Om ortnamn i Jönköpings län, Småländska kulturbilder, Värnamo 2008 Baum Greta, Göteborgs gatunamn 1621 till och med 2000, Kungälv 2001
- Bergs krönika 1950
- Besökskarta 2009 Sävsjö, Sävsjö kommun 2009
- Bodman Gösta, Chalmers Tekniska Institut: Matrikel 1829-1929, Göteborg 1929
- Cederholm C, Andersson B, Härenstam F, SAB Bromsregulator, Malmö 1966
- De obesuttna. Torpare och backstugusittare i Vallsjö socken. Sävsjö 1965
- Födelse- och dopböcker, Finnerödja C5 1849-1870
- Högberg "Hacko" Gustaf, Hackos Sävsjö, Sävsjö 1988
- Nilsson Elna. Sävsjö - ett samhälles liv och utveckling vid stambanan, Sävsjö 1997
- Nordisk Familjebok, 2:a upplagan, "Uggleupplagan", 1904-1926
- Protokoll från styrelser och nämnder i Sävsjö mellan åren 1882-2010
- Schultz Per, En hembygdsbok, Sävsjö 1958
- Stadsplan 1886: "Karta över beslutadt tomtområde vid Säfsjö jernvägsstation uti Jönköpings län", uppmätt 1882 av Oscar Ståhlgren och kompletterad 1885 av J.A.M. Lindeblad
- Stadsplan 1925: "Förslag till stadsplan och stadsplanebestämmelser för Sävsjö municipalsamhälle", uppgjort 1919 av Albert Lilienberg.

Tack till

Ett särskilt tack till Anders Hanzén,
Elna Nilsson och Johnny Thorstensson,
som har varit oss behjälpliga på olika sätt.
Vi har också fått många andra sävsjöbor
att bidra med upplysningar och kommentarer
och till alla dessa vill vi rikta ett stort tack.

Inger Högberg och Bertil Zettergren
Sävsjö hembygd fören

Foldern är framtagen i samarbete med
Sävsjö kommun.

Sävsjö
kommun

Karta och aktuell information finns på
Sävsjö kommuns hemsida.
savsjo.se